

Seminari Repensar i cocrear els patis. Curs 2018-2019.

2a Sessió. Escola La Farigola del Clot (21/01/2019)

Passeig per l'escola

La Montserrat, directora de l'escola, la Neus i la Elisabeth, mares de l'AFA, i el Carles, de l'empresa Xino Xano que coordina l'espai del migdia, ens ensenyen l'escola mentre ens van explicant el procés en què es troben. Ells senten que l'inici del procés on es troben ara, és aproximadament fa 22 anys, quan l'empresa de coordinació del migdia i l'equip directiu i de mestres de l'escola comencen el seu projecte de sostenibilitat coordinant-se i treballant conjuntament. Van iniciar-se amb la organització d'un espai del centre que es va convertir en un punt verd escolar, amb temes de sensibilització acústica, amb l'hort, etc. Tot aquest conjunt d'accions i la manera en què bona part de la comunitat educativa hi participava han anat conformant el que és ara el seu projecte de sostenibilitat al centre i la dinàmica de treball coordinat entre famílies, empresa Xino-Xano i el claustre.

L'equip docent de l'Escola la Farigola del Clot és conscient de la necessitat de replantejar els espais per adaptar-los als canvis socials, pedagògics, així com a les demandes de l'alumnat, famílies i mestres. Fa 12 anys que l'equip directiu inverteix temps i diners en repensar i modificar diversos espais del centre i en fa quatre que es va iniciar el projecte patis, amb una comissió específica que acompanya els canvis i transformacions als espais exteriors de l'escola. La Farigola disposa de tres espais exteriors, força amplis, que els permet tenir una pista d'esports, espai amb terra per jugar, estar, descansar, un espai d'hort amb compostador, etc.

Pati de l'hort

Pati d'infantil

Pati gran

Entre moltes de les actuacions que s'han dut a terme des de la comissió de patis, a través d'un procés de consulta als infants de l'escola, d'observacions del professorat i de la implicació de les famílies, es va crear una zona de descans i *relax* feta amb palets, que va donar una família, on els més grans de l'escola es poden reunir (ara temporalment tapada per unes obres que s'estan executant a l'escola), un hort per tots els cursos de l'escola, una zona de taules de fusta aprofitant l'oportunitat que es va esdevenir en haver de tallar uns pins de l'escola (es va demanar que els tallin a l'alçada adequada per poder fer-ne taules) , jardineres, un rocòdrom, una gran pissarra, jocs de pati pintats amb pintura (ens adverteixen que la pintura aguanta en bon estat aproximadament un o dos cursos i que val la pena saber-ho per no frustrar-se després) i un ping-pong i taula d'escacs.

Ens expliquen com el procés ha estat i és molt enriquidor, tot i que a la vegada no està exempt de dificultats, especialment per arribar a acords i per les hores de dedicació que es necessiten.

Comissió Hack The School

El 2017 es va crear la comissió Hack the school que juntament amb la comissió de patis han seguit reflexionant i fent intervencions en els espais a l'escola.

Hack the school és un projecte de la Fundació Bofill que proposa repensar els espais i elements escolars per tal de millorar els aprenentatges de l'alumnat i la convivència del centre educatiu.

Per més informació sobre què és i quins reptes planteja:

<https://youtu.be/jp0mHxiDv-c>

<https://youtu.be/IXywKsum9kU>

Des de la Farigola del Clot es va voler aprofitar aquest oportunitat, que va esdevenir **l'element detonador** de molts canvis i la possibilitat d'alineació de totes les parts implicades. L'Escola ja estava en un moment de transformació pedagògica, un grup de famílies es va assabentar de la crida de la Fundació Bofill i una mestre va agafar la idea. El grup de famílies i mestres va anar prenent força i es van presentar a la crida i en van guanyar el primer premi de la convocatòria 2017.

Ens expliquen com el fet de tenir un termini concret (es va aconseguir sistematitzar una reunió setmanal per complir els terminis externs) **i haver d'estructurar les idees i projectar els principis i valors en una guia concreta dels passos a fer, va ajudar a una major implicació i a planificar una proposta integral i sistèmica.**

La **comissió Hack** es va crear doncs per tirar endavant la renovació dels espais presentats en el premi. La comissió dinamitzadora compta amb la col·laboració de les famílies farigolines interessades en participar activament en la transformació dels espais de l'escola, esdevenint així un projecte amb voluntat de participació del major nombre d'actius possibles.

La Neus ens explica algunes de les actuacions que han fet o estan a punt de fer i que podem veure a la web de la **comissió Hack**: l'arbre de les estacions, l'espai de la llum a educació infantil, els passadissos d'educació infantil i la instal·lació d'una àgora amb troncs de diferents alçades que permetrà diversificar la funcionalitat de la pròpia estructura (troncs per al joc, troncs per a una educació viva i activa dels infants emprant els espais exteriors del centre, per educar sortint de les aules, sense cadires, sense pissarres). Properament instal·laran el jardí vertical que permetrà seguir naturalitzant l'escola.

A la web, es fa evident l'energia que també es destina a comunicar, obrir a la participació i agrair cada actuació del procés.

Els principis que han guiat la proposta de remodelació dels espais han estat:

- Integració dels espais i funcionalitats
- Participació de la comunitat educadora
- Col·laboració entre els agents
- Aprenentatge permanent a partir de l'experiència
- Inclusió de capacitats
- Sostenibilitat ambiental

La proposta global vol trencar la barrera "dins-fora" i es basa en la connexió dels espais tant física (funcional) com simbòlica per a possibilitar experiències d'aprenentatge en qualsevol dels seus components.

En el **següent enllaç** podreu conèixer la memòria de tota la proposta. Hi ha moltíssima informació interessant: **organització del procés, organització de la comunitat co-creadora, fases-accions-resultats, proposta concreta i valoració de vivències i aprenentatges.**

En la conversa, destaquen que, després de tot aquest procés, totes les parts se senten més satisfetes i més reconegudes per les altres parts. S'ha seguit aprenent a treballar conjuntament famílies, professorat i altres agents educatius de l'escola, ha augmentat la coneixença de totes les parts implicades i hi ha més claredat en saber amb quins recursos es compta. S'ha augmentat la participació a l'escola i s'ha millorat en la creació de consensos.

Què significa l'èxit d'aquest procés per a vosaltres?

- El mateix procés! • La implicació de les famílies, els nens i nenes i de l'escola. L'enfortiment dels "vincles", l'empoderament i el sentiment de pertinença. • Tenir confiança en que tot és possible si es fa amb ganes.
- Atréviment per nous propòsits. • Obrir la ment a noves maneres d'ensenyar, de viure. • Cohesió de la comunitat. • La creativitat. • La qualitat del procés i dels prototips dels diferents espais. • Compromís

Tots els implicats en el Hack the school senten que **l'èxit és el procés per fer quallar aquesta manera de funcionar, encaixant les parts implicades, sumant energies, enfortint els vincles, aprenent a generar consens, a cocrear ...** *La sensació que podem fer qualsevol cosa JUNTS ens fa més FORTS i més CONFIATS per assumir nous reptes*

Compartim moviments

En la segona part de la sessió, ens separem amb grups per poder compartir les respostes a dues preguntes: des de la primera sessió i després d'haver llegit i visualitzat tot el material que hem anat enviant, **què s'ha mogut en mi? Què s'ha mogut en el procés de la nostra escola?**

Què s'ha mogut en mi?

- ✓ La mirada, l'observació, la cerca de canvis per millorar
- ✓ Les ganes de participar en un procés de cocreació i transformació del nostre pati
- ✓ Valorar més tot el procés que hem realitzat
- ✓ Tinc els objectius d'intervenció més clars i la necessitat de grups de treball
- ✓ He pogut iniciar un nou projecte d'hort
- ✓ A mi, m'ha fet observar més les necessitats i com juguen els infants a l'exterior i quines mancances observo. També m'ha fet veure l'exterior amb més imaginació.
- ✓ Que els espais, amb més imaginació, poden donar més de sí i que els espais poden i han de ser més versàtils
- ✓ Ganes de començar la transformació i adonar-me de la necessitat d'ajuda externa per poder iniciar el procés
- ✓ Llum a com gestionar la participació de tots els agents
- ✓ Se m'ha fet evident la necessitat de canvi de dinàmiques que ja preveia necessàries
- ✓ Ha augmentat la meua motivació en veure que hi ha tantes persones en diferents centres "en acció", i m'ha donat força per incloure als claustres aquesta mirada, i no deixar que la frase "sempre s'ha fet així" ens freni.
- ✓ Entusiasme, il·lusió, imaginació, idees! Ganes de fer propostes i d'escoltar propostes
- ✓ Necessitat de prendre consciència de la necessitat d'un canvi
- ✓ La idea que el foco es el proceso y no tanto el resultado y de trabajar el sentimiento de convivencia para favorecer la confianza
- ✓ La mirada de poder gaudir dels espais exteriors faci fred o no
- ✓ Adonar-me que hi ha la possibilitat de canviar més fàcilment del que em pensava i de les múltiples maneres de extreure fruits dels espais exteriors.
- ✓ Replantar l'espai de joc i les dinàmiques que s'hi donen.
- ✓ Sentir que el fet de transformar l'espai és constant, mai s'acaba. Procés continuu d'aprenentatge.
- ✓ La mirada crítica: adonar-me dels possibles errors que caldria parlar dins de la comissió i replantar la fase en la que ens trobem. Replantar la comunicació. Necessitat de posar dates límit per poder avançar.
- ✓ Il·lusió per engrescar famílies, alumnat i claustre.

Què s'ha mogut en el procés de la nostra escola?

- ✓ Hem creat el projecte i l'he posat en comú, estem fent **observacions d'espai i analitzant el joc** que s'hi dona.
- ✓ **Observar** més que fan els infants ens ha permès veure **mancances**. Hem plantejat la elaboració de cabanes i ho tirarem endavant amb les famílies.
- ✓ Hem observat molts **conflictes per falta de materials i diversitat d'ambients**. Hem fet pluja d'idees amb els infants per diversificar l'espai.
- ✓ La **documentació** que ens ha arribat del seminari ens ha ajudat molt a tenir **pautes per com fer dinàmiques de participació**.
- ✓ Estem just **agafant idees** per dissenyar el nostre propi procés
- ✓ Hem fet la tercera **jornada de famílies**. Hem contactat **una empresa** per fer estructures al pati i hem establert relació amb [Andròmines](#) del Districte de Sant Andreu que és una **entitat que ens ajuda** en el manteniment de la part verda.
- ✓ Estem veient que necessitem **més coordinació** per tal que pugui participar tota la comunitat educativa i que cal **documentar** més tot el procés. Necessitat d'una comissió on hi hagi representants de tots els sectors de la comunitat educativa.
- ✓ Ja no estem instal·lats en el "no", ens hem mogut, hem iniciat i **reactivat el procés** (diagnosi) i ara estem **canalitzant totes les propostes** realitzades i engegant accions.
- ✓ Estem tirant endavant una **projecte complex d'hort escolar ecològic+taller de cuina saludable+cantina autogestionada per l'alumnat**
- ✓ Ens hem adonat de la necessitat de crear una **comissió de mestres potent**
- ✓ Hem mirat molt les **necessitats dels infants** en cada grup i prioritzat. Aquest curs ens centrarem en petits elements **sense angonies ni pressions**.
- ✓ Estem recollint les **idees del alumnat** per iniciar aquesta transformació. Prenent consciència del valor de la participació activa i creativa dels infants.
- ✓ Estem en procés de recollir totes les **enquestes i analitzar** tot el que ens han dit els infants.
- ✓ Estem en **discussió pedagògica** i replantejament del funcionament de tot plegat.
- ✓ Hem passat a l'acció! S'ha posat en marxa **l'enquesta per recollir l'opinió de les famílies** respecte el pati actual
- ✓ Plantejant noves propostes per aprofitar les terrasses que tenim a l'escola
- ✓ Es debaten més les coses entre tots nosaltres, **arribant al consens** encara que sigui més difícil. Surten idees i es transformen conjuntament acceptant el punt de vista de tothom.
- ✓ Ha augmentat **la motivació i la implicació**. S'ha accelerat **la transformació dels espais i la organització establerta als patis** del 0 al 100!
- ✓ **Element detonador**: Les pluges han obligat a aixecar el terra del "pati de colors" de l'escola i aquests fet ens permetrà pensar i fer propostes de **COM el VOLEM** de forma més immediata del què pensàvem.
- ✓ Hem passat d'observar la recepta a tenir els ingredients preparats sobre la taula. Ara falta trobar la proporció de cada element.

A continuació, donem uns minuts a cadascú per tal que comparteixi alguna qüestió que consideri d'interès del que està passant al procés del seu centre educatiu o si no és el cas del seu procés personal al voltant de la transformació dels espais.

En un moment de la sessió es fa una consulta sobre palets, us adjuntem la informació que hem anat recollint a la secretaria el programa i us recordem que davant aquests tipus de dubtes, ens feu la consulta perquè sovint són qüestions que altres centres també s'han fet i nosaltres tenim recollida.

Palets (veure document adjunt al correu)

Us recordem que aquests i tots els retorns de les sessions els podeu consultar a [l'Espai Intern de Formació del Seminari](#).

La tercera sessió serà **el dia 11 de març a l'escola Congrés-Indians, com sempre, de 17:30h a 19:30h**. A part de conèixer el pati d'aquesta escola, comentarem les imatges que us fem arribar en el Power Point adjunt. La segona part de la sessió la dedicarem a fer una dinàmica per poder analitzar i compartir idees i propostes sobre casos concrets. Per això **obrim la possibilitat que si algú vol proposar el seu projecte com a cas a treballar ens ho faci saber abans del 22 de febrer a través del correu electrònic o trucant-nos**.

Per la tercera sessió us proposem que llegiu la memòria del Hack the School de la Farigola del Clot en el [següent enllaç](#) on trobareu moltíssima informació interessant i també us animem a seguir-los a les xarxes socials: <https://twitter.com/EscFarigolaClot> i <https://twitter.com/afafarigolaclot>

Tal i com us vam avançar us proposem dues sessions complementaries a les troncal del seminari pensades específicament pel grupet de centres d'escoles bressol i pel grupet d'instituts que participeu del seminari.

- A. Sessió dirigida a escola bressol i educació infantil: anirem a [l'escola Bressol Céspedes](#) ([ubicació](#)) **el dia 26 de febrer a les 17:30h**. **Es necessita inscripció prèvia [aquí](#)**.
- B. Amb el grup d'instituts estem organitzant una trobada amb alumnat al **institut Quatre Cantons de Barcelona**. Adjuntem resum de la sessió al institut quan hi vam anar amb el seminari de fa dos anys. Heu rebut un correu per concretar la sessió, si us plau, aquells que vulgueu assistir, contesteu el correu.